

4. Životní prostředí

Chráněná území

V Jihočeském kraji se v roce 2025 nacházelo 344 zvláště chráněných území.

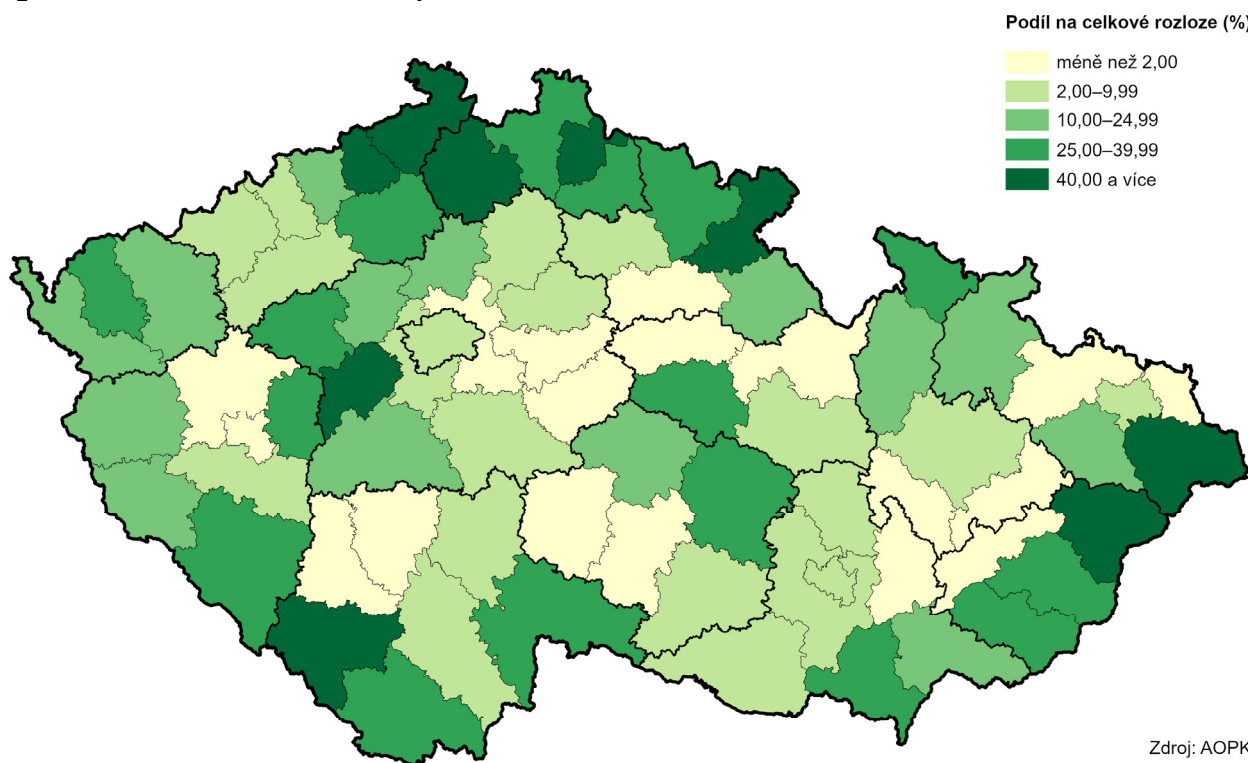
Předpokladem pro zachování přirozených vazeb mezi ekosystémy je ochrana přírodních prvků v krajině. Jedním z nejvýznamnějších nástrojů ochrany přírody a krajiny je vymezování zvláště chráněných území (ZCHÚ), jejichž cílem nejčastěji bývá udržení nebo zlepšení dochovaného stavu daného území, případně umožnění jeho přirozeného vývoje bez zásahu člověka.

Jižní Čechy mají ve srovnání s ostatními kraji jednoznačně největší plochu chráněných území. Ke konci roku 2025 zde bylo podle údajů Agentury ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK ČR) evidováno 344 zvláště chráněných území o celkové rozloze 2 074 km², což představovalo 21,4 % z celkové výměry kraje. Tento podíl se v mezikrajském srovnání zařadil na páté místo.

Součástí kraje je část Národního parku Šumava.

Zvláště chráněná území jsou vyhlášována v nejcennějších oblastech naší přírody a krajiny, nejhodnotnější kategorii ZCHÚ představují národní parky (NP). Na území Jihočeského kraje se nachází část Národního parku Šumava o výměře 340 km², jeho druhá část leží v Plzeňském kraji. NP Šumava byl vyhlášen v roce 1991.

Ktg 4.1 Zvláště chráněná území podle okresů k 31. 12. 2025

Pozn.: zahrnuty národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky a přírodní památky; se zohledněním vzájemných překryvů chráněných území (bez započtení maloplošných ZCHÚ ležících na území velkoplošných ZCHÚ)

Nejstarší chráněnou velkoplošnou oblastí na jihu Čech je CHKO Šumava.

V jižních Čechách se nacházejí tři chráněné krajinné oblasti (CHKO) o celkové rozloze 1 641 km². Nejstarší z nich, CHKO Šumava, byla vyhlášena v roce 1963. Na její nejcennější části pak vznikl výše zmíněný NP Šumava. Téměř tři čtvrtiny rozlohy CHKO Šumava (734 km²) se nacházejí v Jihočeském kraji, zbývající část (26,3 %) zasahuje do Plzeňského kraje. Druhá nejstarší jihočeská chráněná krajinná oblast, CHKO Třeboňsko, byla vyhlášena v roce 1980, zejména za účelem ochrany rozsáhlé

rybníční soustavy. Nejmladším velkoplošným zvláště chráněným územím na jihu Čech se v roce 1990 stala CHKO Blanský les.

Jihočeská maloplošná území se rozprostírala na 172 km².

Maloplošná zvláště chráněná území zaujímal na konci roku 2025 celkem 172 km². Evidováno jich bylo 340, z toho 10 národních přírodních rezervací (např. Boubínský prales, Žofinka, Velká Niva), 113 přírodních rezervací (např. Horní Lužnice, Pivonické skály, Výtopa Rožmberka), 17 národních přírodních památek (např. Blanice, Hojná Voda, Chýnovská jeskyně) a 200 přírodních památek (např. Horní Malše, Veselská blata, Svatý Tomáš, Klokočínské louky).

Za posledních 20 let vzniklo v kraji 40 nových maloplošných chráněných území, polovinu z nich tvořily přírodní památky...

Zatímco počet CHKO a NP na jihu Čech se v dlouhodobém horizontu nemění, počet maloplošných chráněných území je proměnlivý. Za posledních dvacet let přibývalo v kraji celkem čtyřicet maloplošných zvláště chráněných území, z nichž polovinu (20) tvořily přírodní památky (PP). V letech 2005–2008 se na jihu Čech nacházelo 180 přírodních památek. Poté jejich počet každoročně rostl, s výjimkou roku 2012. Vrcholu dosáhl v roce 2016, kdy se v kraji nacházelo celkem 209 přírodních památek, tedy o 29 více než v roce 2005. Následovaly přelomové roky 2017 a 2020, kdy bylo zrušeno větší množství PP (např. Trojmezí hora, Malá niva, Spálený luh); v důsledku toho počet PP v kraji klesl až na 188. Poté začal v letech 2021–2023 opět narůstat. V roce 2025 byla v okrese Český Krumlov vyhlášena jedna nová přírodní památka Ptačí hrádek.

...a téměř dvě pětiny přírodní rezervace.

Druhý nejvyšší přírůstek počtu maloplošných zvláště chráněných území na jihu Čech od roku 2005 zaznamenaly přírodní rezervace (PR). V období let 2005–2013 se jejich počet zvýšil z 98 na 113, což představuje nárůst o 15 území. Od roku 2013 došlo k ustálení jejich počtu, s výjimkou let 2014 a 2017, kdy jich bylo o jednu více. Na kategorii národně přírodní památka (NPP) bylo v kraji nově vyhlášeno nebo přehlášeno sedm území; dvě z nich byly vyhlášeny jako zcela nové národní přírodní památky, které doposud nebyly chráněny v žádné kategorii definované zákonem – NPP Prameniště Blanice v roce 2008 a NPP Olšina v roce 2017. Naproti tomu se za posledních dvacet let snížil o dvě území počet národních přírodních rezervací (NPR).

Největší část z výměry okresu zaujímal zvláště chráněná území na Prachaticku.

Při bližším pohledu na jihočeské okresy jednoznačně největší podíl na území v roce 2025 zaujímal ZCHÚ na Prachaticku (55,6 %), kde většinu tvořil NP a CHKO Šumava. Zde byl počet chráněných území v meziokresním srovnání v kraji druhý nejvyšší (75). Nejvíce zvláště chráněných území se nacházelo na Českokrumlovsku (77), kde bylo evidováno také nejvíce přírodních památek (42) a přírodních rezervací (28). Okres Český Krumlov vykázal druhý nejvyšší podíl rozlohy zvláště chráněných území na celkové rozloze okresu (35,8 %), přičemž největší část této plochy pokrývala CHKO Šumava.

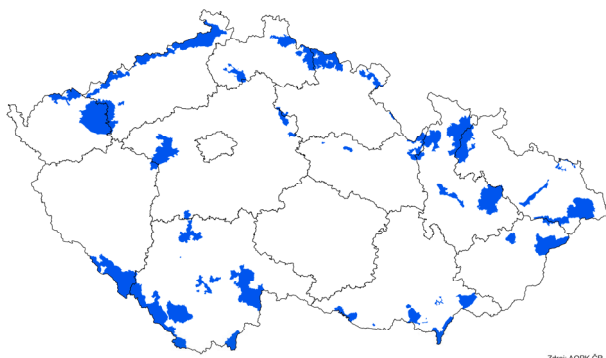
Do soustavy Natura 2000 patří ptačí oblasti a evropsky významné lokality.

Natura 2000 je soustava chráněných území, kterou vytvářejí podle jednotných pravidel všechny státy Evropské unie. Tvoří ji ptačí oblasti (PO) a evropsky významné lokality (EVL), které se mohou vzájemně překrývat. Cílem ptačích oblastí je ochrana vybraných druhů ptáků a jejich biotopů; v Jihočeském kraji byla většina ptačích oblastí vyhlášena nařízeními vlády ČR v letech 2004–2005 a poslední dvě (Dehtář a Českobudějovické rybníky) v roce 2009. V rámci celého Česka má kraj nejvíce ptačích oblastí co do počtu i rozlohy; celkem se jich zde nachází devět s rozlohou 1 554 km².

Evropsky významné lokality chrání konkrétní druhy rostlin a živočichů i cenné typy přírodních stanovišť. Zatímco v roce 2005 se v kraji nacházelo 75 těchto území, v období let 2016–2023 jejich počet vzrostl na 102 a v letech 2024–2025 činil 98 území

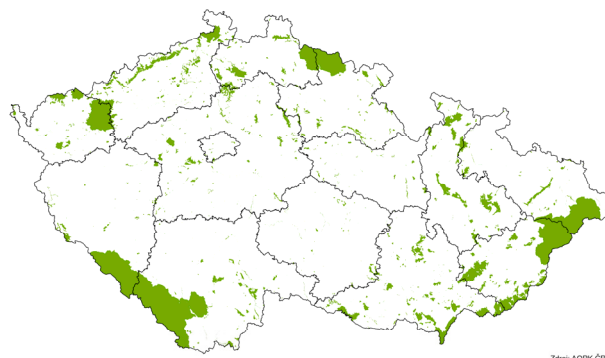
o celkové rozloze 1 644 km². Maloplošná a velkoplošná území i soustava Natura 2000 se z části překrývaly.

Ktg 4.2 Ptačí oblasti

Zdroj: AOPK ČR

Ktg 4.3 Evropsky významné lokality

Zdroj: AOPK ČR

Na jihu Čech se nacházela čtyři smluvně chráněná území.

Smluvně chráněná území (SCHÚ) jsou přírodní lokality chráněné na základě písemné smlouvy mezi orgánem ochrany přírody a vlastníkem pozemku. Jsou alternativou k formálnímu vyhlášení zvláště chráněných území, zejména pro ochranu evropsky významných lokalit, cenných biotopů, starých stromů nebo jako přípravná fáze pro budoucí vyhlášení ZCHÚ.

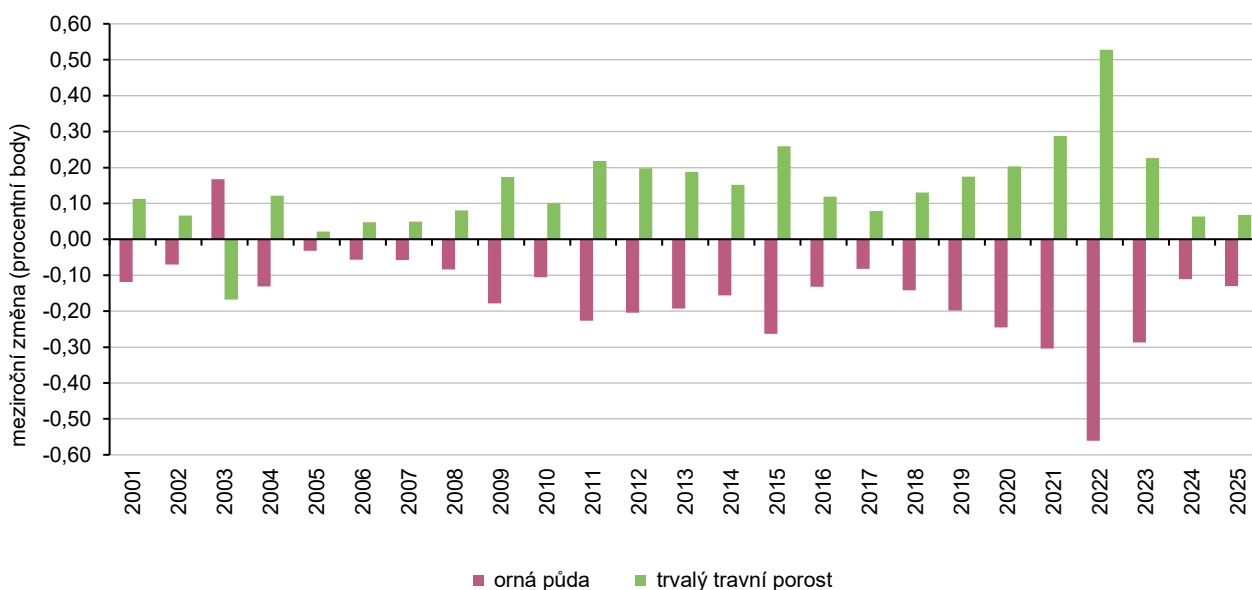
Ke konci roku 2025 se v Jihočeském kraji nacházela celkem čtyři smluvně chráněná území, dvě v okrese Český Krumlov (Boletice a Polná) a dvě v okrese Prachovice (Kratochvíle – zámek a Prachovice – kostel).

Půdní fond

Zemědělská půda zabírala 48,5 % z celkové výměry půdy v kraji.

Na konci roku 2025 se Jihočeský kraj rozkládal na ploše 10 058 km², přičemž zemědělská půda tvořila 48,5 % jeho území. Oproti předchozímu roku se výměra zemědělské půdy v kraji snížila o 0,1 % a činila tak 488,1 tis. ha.

Graf 4.1 Meziroční změna podílu orné půdy a trvalých travních porostů na zemědělské půdě v Jihočeském kraji

Zdroj: Český úřad zeměměřický a katastrální

Výměra zemědělské půdy se dlouhodobě snižuje.

Zemědělské půdy v kraji v posledním čtvrtstoletí postupně ubývalo. V roce 2000 se na území kraje nacházelo 496,4 tis. ha zemědělské půdy. V období let 2000–2010 se rozloha zemědělské půdy v jižních Čechách snížila celkem o 4,7 tis. ha, přičemž nejvyšší meziroční úbytek byl zaznamenán právě v roce 2010 (–781 ha).

V následujících třinácti letech tempo úbytku pozvolna zpomalovalo, přesto do roku 2023 ubylo dalších 3,0 tis. ha zemědělské půdy. V letech 2024 a 2025 se úbytek opět zrychlil, když se její výměra snížila o dalších 686 ha. Od roku 2000 tak rozloha zemědělské půdy v Jihočeském kraji celkově poklesla o 8,3 tis. ha. Meziroční nárůst byl za celé sledované období zaznamenán pouze dvakrát – v roce 2021 (+246 ha), a v roce 2018 (+11 ha).

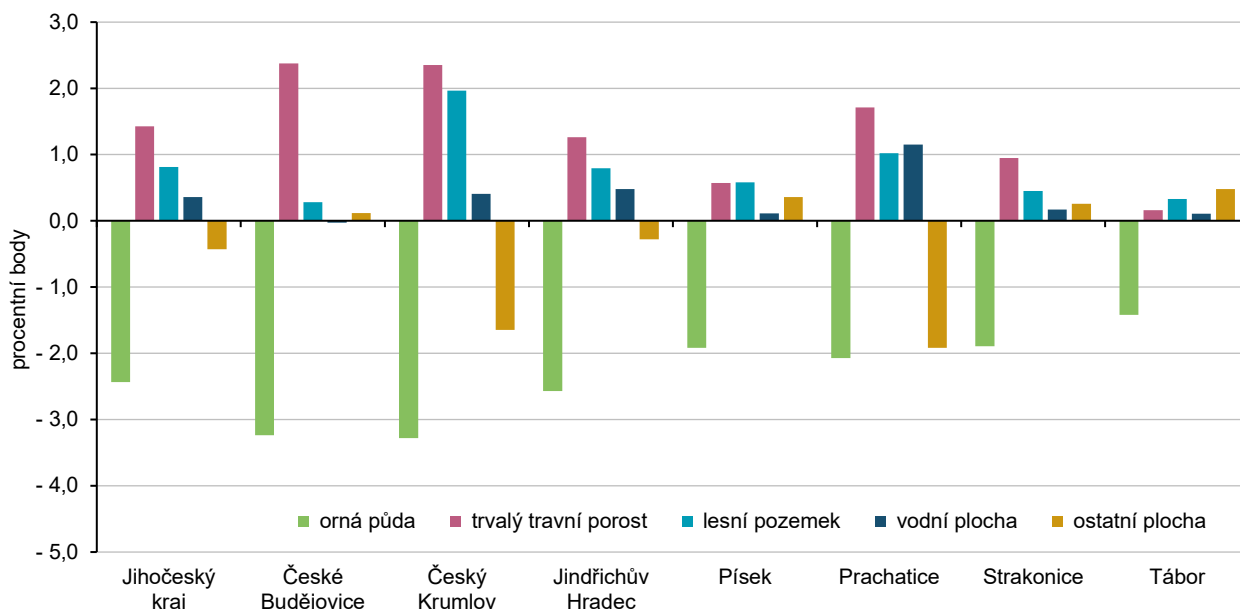
Podíl orné půdy se snižoval ve prospěch podílů ploch trvalých travních porostů.

Ve struktuře zemědělské půdy dlouhodobě klesal podíl orné půdy. Zatímco na konci roku 2000 tvořila orná půda 32,0 % rozlohy kraje, v roce 2010 její podíl poklesl na 31,3 % a v roce 2019 na 30,4 %. Ke konci roku 2025 pak orná půda zaujímal již jen 29,5 % výměry kraje. Opačný vývoj byl patrný u trvalých travních porostů (TTP), jejichž podíl na rozloze kraje se zvýšil z 16,0 % v roce 2000 na 17,4 % v roce 2025. Od roku 2019 se výměra TTP zvýšila o 6,4 tis. ha, zatímco plocha orné půdy se ve stejném období zmenšila o 8,5 tis. ha.

Ve struktuře nezemědělské půdy převládaly lesy.

Nezemědělská půda zaujímal v roce 2025 celkem 517,7 tis. ha a podílela se 51,5 % na rozloze Jihočeského kraje. Ve struktuře nezemědělské půdy výrazně převažovaly lesní pozemky, které pokrývaly 38,0 % rozlohy kraje. Od roku 2019 se jejich výměra zvýšila o 1 969 ha na 382,0 tis. ha ke konci roku 2025. Růst zaznamenaly také vodní a zastavěné plochy, jejichž souhrnná výměra se během let 2019–2025 zvětšila o 2 683 ha. Naproti tomu výměra ostatních ploch klesla za stejné období o 3 824 ha a na konci roku 2025 představovala 7,7 % rozlohy kraje.

Graf 4.2 Změna podílů vybraných druhů půdy na celkové výměře okresů Jihočeského kraje za období 2001–2025

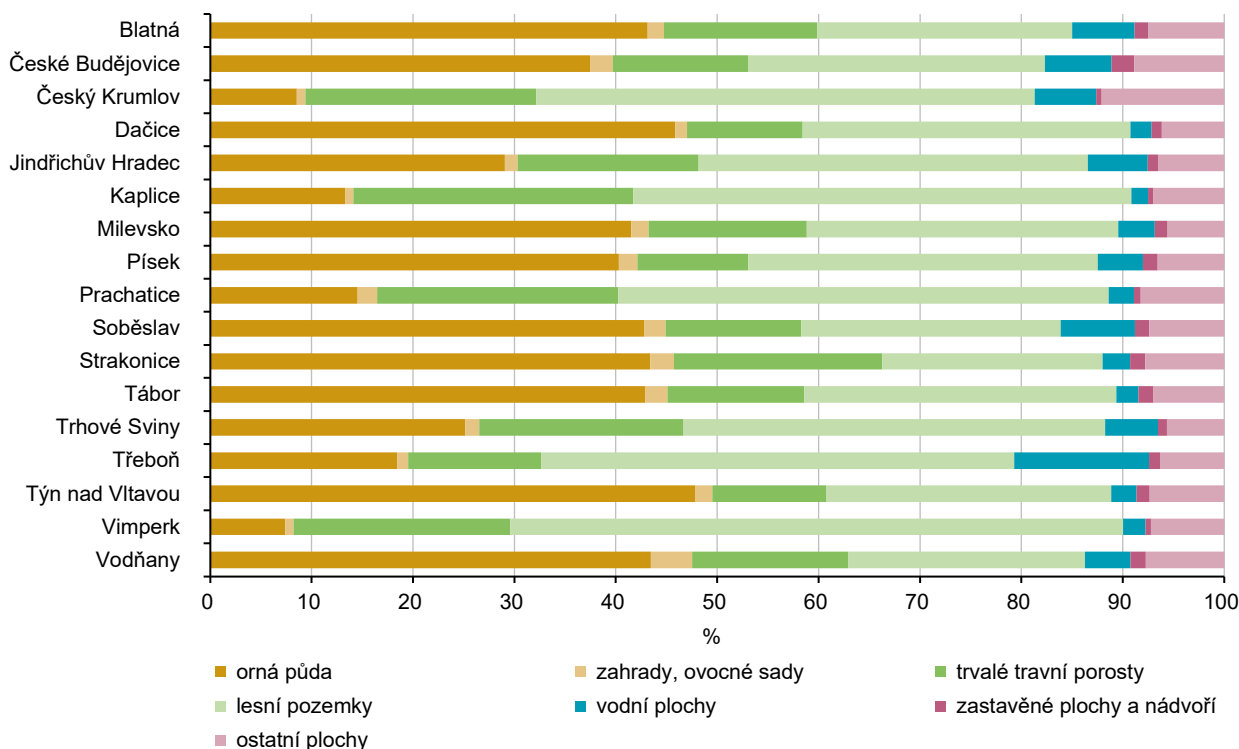
Zdroj: Český úřad zeměměřický a katastrální

Výměra orné půdy se snížila ve všech jihočeských okresech.

V období let 2001–2025 došlo ve všech jihočeských okresech k poklesu podílu orné půdy na jejich celkové výměře. Nejvýrazněji se tento podíl snížil v okresech Český

Krumlov (−3,28 procentního bodu) a České Budějovice (−3,24 p. b.). Největší nárůst podílu TTP byl zaznamenán v okrese České Budějovice (+2,38 p. b.), následovaném okresem Český Krumlov (+2,36 p. b.). Na Českokrumlovsku bylo současně evidováno nejvyšší zvýšení podílu lesních pozemků (+1,97 p. b.) a druhé nejvyšší na Prachaticku (+1,02 p. b.); v ostatních okresech nepřesáhl nárůst jeden procentní bod. V okrese Prachatice nejvíce stoupl podíl vodní plochy (+1,15 p. b.) a naopak se nejvýrazněji snížil podíl ostatních ploch (−1,92 p. b.). K jejich poklesu došlo ještě na Českokrumlovsku a Jindřichohradecku, v dalších čtyřech okresech kraje se podíl ostatních ploch na celkové výměře okresu navýšil.

Graf 4.3 Struktura půdy podle SO ORP Jihočeského kraje k 31. 12. 2025

Zdroj: Český úřad zeměměřický a katastrální

Nejrozsáhlejší lesy byly na Českokrumlovsku, zatímco Třeboňsko mělo nejvíce vodních ploch.

Z bližšího pohledu na jednotlivá SO ORP je patrné, že se jednotlivé správní obvody od sebe značně liší. Největší výměra orné půdy byla v roce 2025 evidována v SO ORP Tábor (43,0 tis. ha), zatímco nejmenší ve správním obvodu Vimperk (4,0 tis. ha). Nejrozsáhlejší plochy trvalých travních porostů (25,7 tis. ha) se nacházely v SO ORP Český Krumlov, kde byla zároveň zaznamenána největší výměra lesních pozemků (55,5 tis. ha). Naopak nejmenší výměra lesních pozemků připadala na správní obvod Vodňany (4,2 tis. ha), v němž byla vykázána také nejnižší výměra trvalých travních porostů (2,8 tis. ha). Vodní plocha se nacházela na více než 6 tis. ha ve správních obvodech ORP Český Krumlov a České Budějovice. Hranici 7 tis. ha přesáhla vodní plocha na Třeboňsku, kde byl také její podíl na celkové výměře správního obvodu nejvyšší.

Ekologické zemědělství

Význam ekologického zemědělství stoupá.

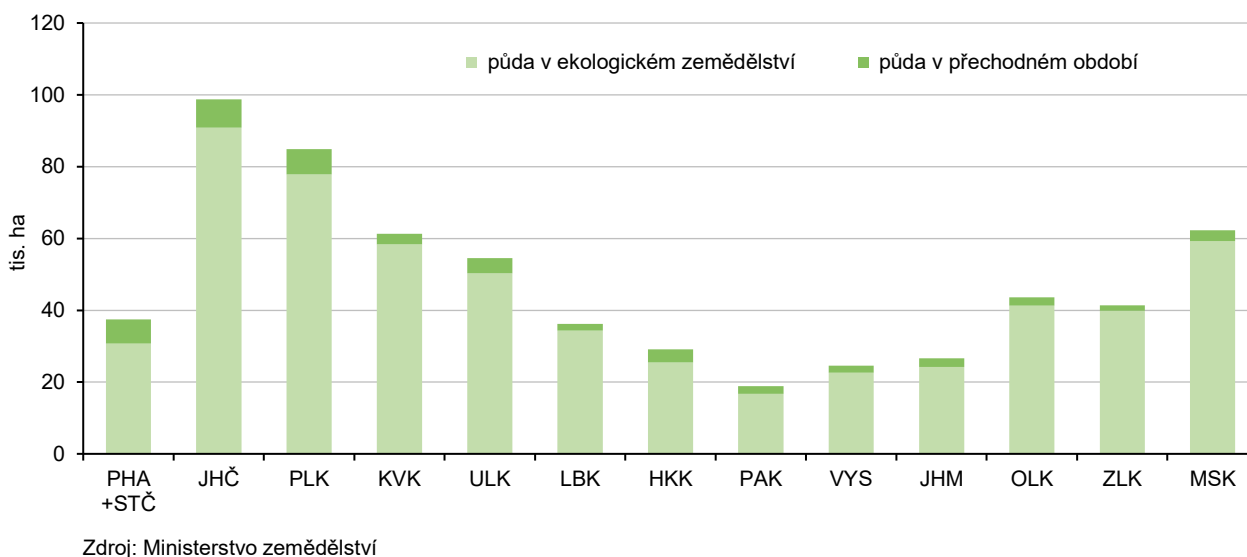
Postupem let stále více nabývá na významu ekologické zemědělství (EZ). Jeho hlavním cílem je vytvářet podmínky pro zdravého člověka žijícího ve zdravé krajině. Usiluje o produkci kvalitních a bezpečných potravin prostřednictvím udržitelných postupů, které zcela vylučují používání agrochemikálií a geneticky modifikovaných organismů (GMO). Ekologické zemědělství dokáže dlouhodobě udržet stabilní produkci i v podmínkách klimatických změn. Současně chrání půdu, vodní zdroje i ovzduší, pozitivně ovlivňuje krajinný ráz a díky svým zásadám zajišťuje vysokou úroveň péče o hospodářská zvířata.

V Česku je ekologické zemědělství typické zejména extenzivním chovem masného skotu, koz a ovcí v oblastech s méně příznivými podmínkami pro intenzivní produkci. Z hlediska struktury půdního fondu využívaného v ekologickém zemědělství v roce 2025 převažovaly v Česku travní porosty, které zaujímaly 78,7 % ekologicky obhospodařované půdy. Orná půda tvořila 18,1 %. Z dlouhodobého pohledu se podíl orné půdy postupně zvyšuje, když v roce 2011 představoval 12,1 % a v roce 2019 činil 15,6 %. Naproti tomu podíl travních porostů v ekologickém zemědělství v Česku klesá; v roce 2011 dosahoval 86,3 %.

Na jihu Čech bylo v mezikrajském srovnání ekologicky obhospodařováno nejvíce hektarů půdy.

V mezikrajském srovnání se dlouhodobě největší výměra půdy využívaná k ekologickému zemědělství nachází v Jihočeském kraji. V roce 2025 její plocha činila 98,7 tis. ha, z toho 7,9 tis. ha připadalo na půdu v přechodném období. Kraj se tak na celorepublikové výměře ekologicky obhospodařované půdy podílel 15,9 %.

Graf 4.4 Výměra půdy v ekologickém zemědělství podle krajů k 31. 12. 2025

V kraji se ekologicky hospodařilo na téměř 10 % půdy.

Výměra půdy využívané v ekologickém zemědělství v Jihočeském kraji se postupem času neustále zvětšovala. K 31. 12. 2025 dosáhla meziročního nárůstu o 3,2 tis. ha, ve srovnání s rokem 2019 se zvýšila o 16,4 tis. ha a oproti roku 2011 dokonce o 30,0 tis. ha. Zatímco v roce 2011 se ekologicky hospodařilo na 68,7 tis. ha půdy, v roce 2019 již na 82,3 tis. ha. Ke konci roku 2025 představovala ekologicky obhospodařovaná půda 9,8 % celkové výměry půdního fondu Jihočeského kraje.

Lesnictví

Výměra lesů v kraji se meziročně nepatrně zvyšovala.

Rozloha jihočeských lesů se pozvolna zvětšuje. Zatímco v roce 2000 lesy zaujímaly 373,7 tis. ha, v roce 2025 se jejich výměra již blížila 382 tis. ha. Za posledních pětadvacet let se tak plocha lesních pozemků v kraji rozšířila o 8,2 tis. ha. Nejvýraznější meziroční přírůstek byl zaznamenán v roce 2002, kdy se rozloha lesů zvýšila o 1 070 ha, a naopak nejnižší v roce 2007, kdy vzrostla o pouhých 162 ha. V roce 2025 se výměra lesních pozemků meziročně zvýšila o 338 ha (+0,1 %), přičemž lesy pokrývaly 38,0 % území Jihočeského kraje. Jihočeské lesy dlouhodobě zaujímají výrazně největší část celkové výměry lesních pozemků Česka (14,2 %).

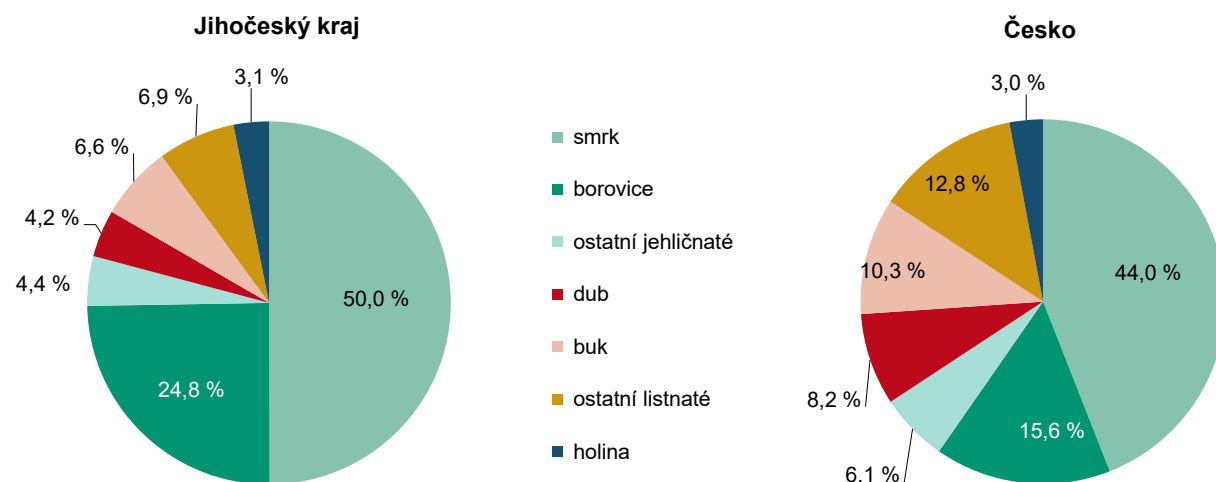
Pokračoval trend poklesu plochy dřevin. Holiny se na celkové výměře porostní půdy podílely 3,1 %.

Porostní půda v Jihočeském kraji představovala v roce 2025 celkem 97,7 % rozlohy lesních pozemků (373,3 tis. ha). Plocha porostů lesních dřevin meziročně poklesla na 361,5 tis. ha. V období let 2019–2025 se výměra porostů lesních dřevin v kraji každoročně snižovala. Nejvýraznější úbytek byl zaznamenán právě v roce 2025, zatímco nejmenší v roce 2024, kdy se plocha porostů zmenšila o 200 ha. Za celé období let 2019–2025 se plocha porostů lesních dřevin snížila celkem o 7,2 tis. ha. Na zbývající části porostní půdy (11,7 tis. ha) se nacházely holiny, které se na celkové výměře porostní půdy v roce 2025 podílely 3,1 %.

V lesích převažovaly jehličnany, jejich podíl však mírně klesal.

Převažujícími lesními dřevinami na jihu Čech byly jehličnany, které v roce 2025 rostly na ploše 295,4 tis. ha. Jejich podíl na celkové ploše dřevin kraje však dlouhodobě klesá. Oproti roku 2000 se podíl jehličnatých dřevin snížil o 6,8 procentního bodu na 81,7 %. Naopak podíl listnatých dřevin se postupně zvyšuje, v roce 2025 rostly listnáče na 66,1 tis. ha.

Graf 4.5 Druhovú skladbu dřevin lesních porostů k 31. 12. 2025

Zdroj: Národní lesnický institut

Plocha zalesnění se počtvrté za sebou snížila.

Zatímco v letech 2008 a 2009 celková plocha zalesnění a obnovy lesa provedené uměle (sadbou a sítí) v Jihočeském kraji mírně přesahovala hranici 3 tis. ha, v období let 2010– až 2018 tuto mez nepřekročila a kolísala nad hranicí 2 tis. ha. Následující tři roky byly charakteristické výrazným nárůstem zalesňované a uměle obnovované plochy. V roce 2019 bylo zalesněno a uměle obnoveno 3 017 ha, což představovalo meziroční zvýšení o 41,2 %. V následujících letech pokračoval vzestupný trend, až do roku 2021, kdy bylo dosaženo rekordní hodnoty; na jihu Čech se zalesnilo a uměle obnovilo 4 941 ha lesa (+40,6 %).

Čtyřtisícová hranice byla překročena ještě v roce 2022, avšak oproti předchozímu roku již klesla o 16,2 %. Poté následoval každoroční pokles rozsahu zalesňování a umělé obnovy lesa.

V roce 2025 se v Jihočeském kraji plocha zalesnění snížila již počtvrté v řadě; bylo zalesněno a obnoveno uměle meziročně o 28,7 % lesa méně (–895 ha), a oproti roku 2021, kdy plocha zalesnění byla rekordní, dokonce o 55,0 % méně (–2 716 ha). Celkem bylo zalesněno 2 225 ha půdy.

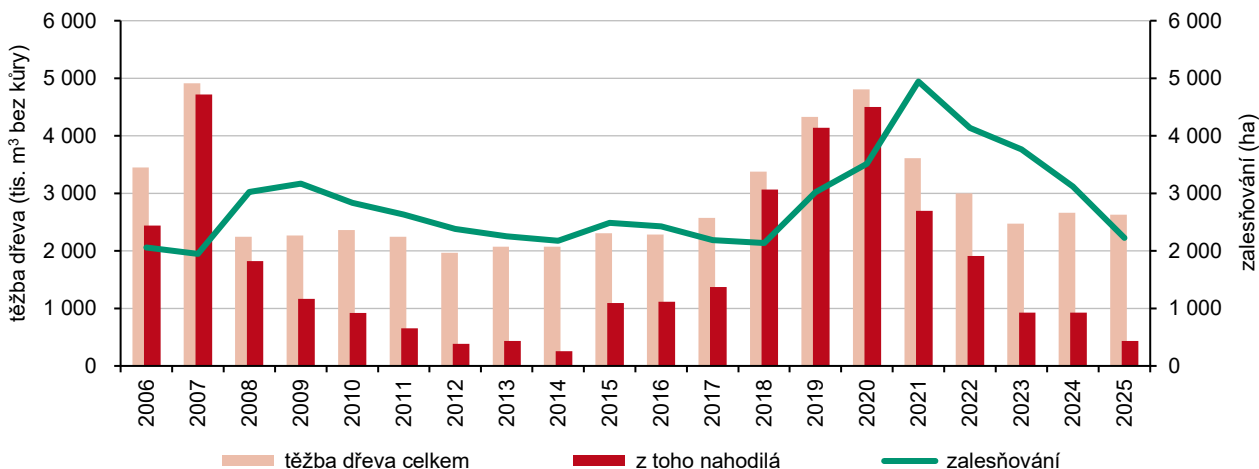
Podíl jehličnanů na zalesnění se meziročně snížil.

V jižních Čechách v roce 2025 převažovala plocha nově osázená jehličnatými dřevinami nad vysazenými listnáči. Podíl jehličnanů na zalesnění kraje se meziročně snížil o 1,8 procentního bodu na 68,2 %, naproti tomu podíl listnatých dřevin se zvýšil na 31,8 %. Nejvíce se vysazoval smrk (1 014 ha), buk (236 ha), dub (228 ha) a borovice (206 ha). Na jihu Čech byl v roce 2025 nejvyšší podíl jehličnanů na zalesnění jednotlivých krajů.

Plocha s novou generací lesa vytvořená přirozenou obnovou dosáhla 1 448 ha.

Kromě zalesňování sadbou a sítí se při obnově lesa uplatňuje také přirozená obnova lesa, zejména prostřednictvím náletu a opadu semen nebo plodů. Rozloha lesních porostů obnovených tímto způsobem v Jihočeském kraji v posledních šesti letech soustavně roste. Zatímco v roce 2019 dosahovala pouze 396 ha, v roce 2025 již činila 1 448 ha. Jihočeský kraj se tak na celkové přirozené obnově lesů v Česku podílel 14,3 %, což v mezikrajském srovnání představovalo nejvyšší podíl.

Graf 4.6 Těžba dřeva a zalesňování v Jihočeském kraji

Těžba dřeva se meziročně mírně snížila.

V období let 2017–2020 objem těžby dřeva v Jihočeském kraji každoročně narůstal. Právě v roce 2020 bylo vytěženo druhé nejvyšší množství dřeva od roku 2000 (celkem 4 806,7 tis. m³ dřeva bez kůry). Následoval zlomový rok 2021, kdy se objem těžby dřeva v kraji začal prudce snižovat. Těžba dřeva v již zmiňovaném roce 2021 meziročně klesla o čtvrtinu (–1 192,4 tis. m³), vytěžilo se celkem 3 614,3 tis. m³ dřeva. Pokles pokračoval i v dalších dvou letech. V roce 2024 se však několikaletý sestupný trend zastavil. Objem těžby se meziročně zvýšil na celkových 2 660,5 tis. m³ dřeva bez kůry. V dlouhodobém pohledu se nejvíce dřeva v jižních Čechách vytěžilo v roce 2007, kdy byly především na Šumavě zpracovávány rozsáhlé polomy po orkánu Kyrill. Tehdy těžba dosáhla 4 913,0 tis. m³.

Těžba dřeva v Jihočeském kraji v roce 2025 opět meziročně poklesla. Celkový objem vytěženého dřeva bez kůry dosáhl 2,6 mil. m³, což představovalo snížení o 1,2 %

(–31,7 tis. m³) oproti předchozímu roku. Ve srovnání s rokem 2020 byla těžba nižší téměř o polovinu (–45,3 %). Přestože objem těžby v kraji meziročně klesl, v mezikrajském srovnání v roce 2025 byl nejvyšší právě na jihu Čech.

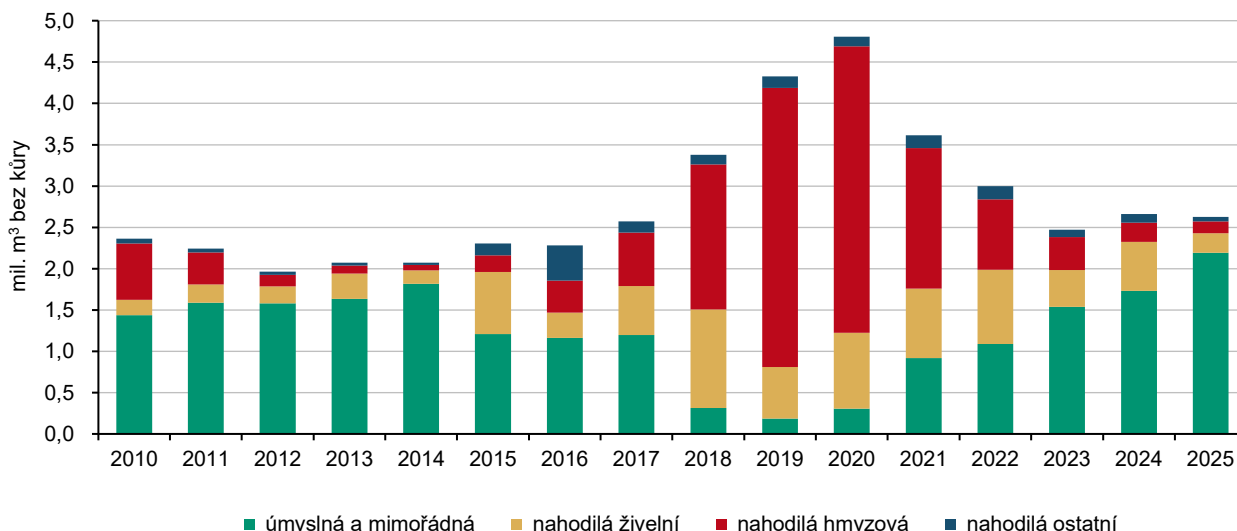
Nejčastěji těženou dřevinou byl smrk.

Od roku 2000 tvořily jehličnaté dřeviny v kraji vždy nejméně 92,0 % celkového objemu vytěženého dřeva. V letech 2006 a 2007 přesáhl jejich podíl 98 %, obdobná situace nastala i v letech 2019 a 2020. V roce 2025 opět v celkové těžbě výrazně převažovaly jehličnany, jejich podíl meziročně klesl na 93,8 %. Podíl těžby listnatých dřevin se sice mírně zvýšil, přesto stále tvořil jen nepatrnou část (6,2 %) z celkového objemu vytěženého dřeva. Na jihu Čech převažovala těžba smrku (1,8 mil. m³), dále se těžila borovice (560,2 tis. m³), buk (76,8 tis. m³) a dub (28,3 tis. m³). Jižní Čechy se podílely na celorepublikové těžbě dřeva 15,7 %.

Nahodilá těžba meziročně výrazně poklesla.

V Jihočeském kraji se v roce 2025 snížil objem nahodilé těžby meziročně o více než polovinu na 435,3 tis. m³. Podíl zpracované nahodilé těžby dřeva (bez kůry) se proti roku 2024 snížil o 18,4 procentního bodu a činil 16,6 % z celkové těžby kraje.

Graf 4.7 Těžba dřeva z hlediska vlivu nahodilé těžby v Jihočeském kraji

V rámci nahodilé těžby v období let 2016–2021 převládala těžba v důsledku poškození hmyzem.

Kůrovcová kalamita, jejíž rozvoj urychlilo mimořádné sucho a následné přemnožení kůrovce, se v kraji začala výrazně projevovat od roku 2015. Objem nahodilé těžby v důsledku poškození hmyzem následně až do roku 2020 výrazně narůstal. Následkem toho v Jihočeském kraji v období let 2016–2021 v rámci zpracované nahodilé těžby jednoznačně převládala těžba v důsledku poškození hmyzem nad těžbou v důsledku živelních příčin. V roce 2015 se vytěžilo 198,1 tis. m³, v následujících letech těžba stoupala, v roce 2019 to již bylo 3 380,3 tis. m³ dřeva, když meziroční nárůst činil 92,4 %. Nejvíce dřeva v rámci zpracované nahodilé těžby v důsledku poškození hmyzem bylo vytěženo v roce 2020 (3 467,4 tis. m³), přičemž nárůst proti předchozímu roku představoval již jen 2,6 %. Poté se trend obrátil a v roce 2021 objem těžby dřeva poškozeného hmyzem meziročně klesl o polovinu na 1 699,9 tis. m³.

V posledních čtyřech letech převažovala těžba živelní.

V období let 2022–2025 se v kraji v rámci nahodilé těžby nejčastěji získávalo dřevo vytěžené v důsledku živelních příčin. Tato těžba naposledy na jihu Čech převládala v již zmíněném roce 2015. V roce 2022 tvořila těžba způsobená živelními příčinami 47,1 % z celkové nahodilé těžby; meziročně vzrostla o 7,1 %. V následujícím roce

objem této těžby poklesl o polovinu na 442,9 tis. m³, přesto její podíl na celkové nahodilé těžbě dosáhl 47,5 %. Rok 2024 přinesl opětovné navýšení těžby z živelních příčin (+33,8 %), kdy bylo vytěženo 592,7 tis. m³ a podíl této těžby vzrostl na 63,8 %.

V roce 2025, stejně tak jako v předchozích třech letech, se na jihu Čech nejčastěji získávalo dřevo v rámci nahodilé těžby v důsledku živelních příčin. Ta se na celkové zpracované nahodilé těžbě podílela 54,4 % a meziročně se snížila o 60,1 %. Celkem se vytěžilo 236,7 tis. m³ dřeva bez kůry. Těžba v důsledku poškození hmyzem se meziročně snížila o 38,1 %, vytěžilo se 144,3 tis. m³ dřeva bez kůry a na celkové zpracované nahodilé těžbě kraje se tato těžba podílela z jedné třetiny.

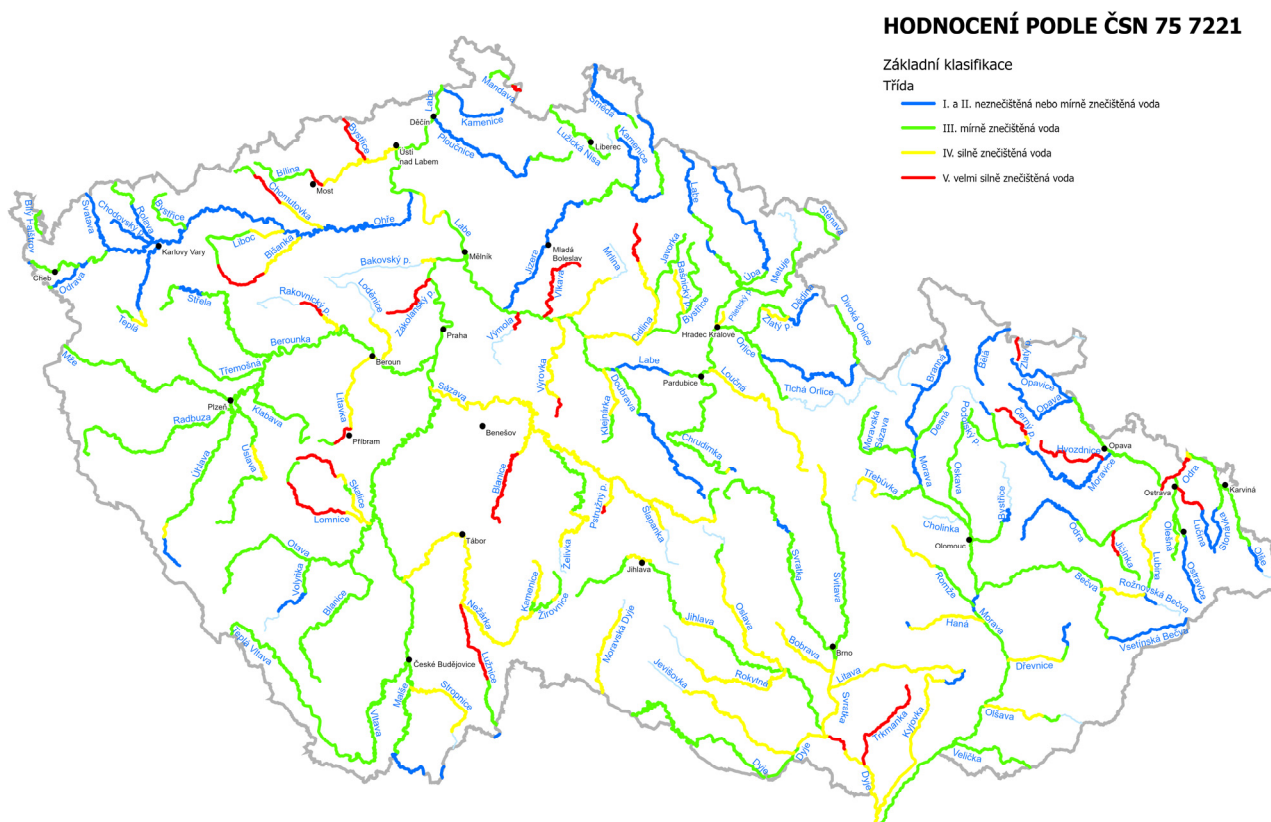
Kvalita povrchových vod; vodovody a kanalizace

Nejhorší kvalitu vody dlouhodobě vykazovala Lužnice a Lomnice a nově také Skalice.

Kvalita povrchových vod v kraji se v průběhu let, podobně jako v celém Česku, výrazně zlepšila. Přesto podle dat z let 2024–2025 zůstávaly úseky toků, kde znečištění dosahovalo vyšší třídy; oproti předchozímu období bylo takových úseků o jeden více. Mezi toky s nejhorší kvalitou vody patří na jihu Čech dlouhodobě Lomnice a Lužnice, jejichž voda byla klasifikována jako velmi silně znečištěná (V. třída jakosti). Jednalo se konkrétně o úsek Lomnice začínající u obce Mladý Smolivec (Plzeňský kraj) a končící za městem Mirovice, a část toku řeky Lužnice v úseku od obce Majdalena až k přítoku řeky Nežárky. Nově byl mezi velmi silně znečištěné vodní toky zařazen také horní úsek řeky Skalice (od jejího pramene až po město Mirovice).

Ktg 4.4 Jakost vody v tocích v letech 2024 až 2025

Zdroj: VÚV TGM, v. v. i., z podkladů s. p. Povodí a ČHMÚ

Pozn.: souhrnné hodnocení ukazatelů BSK 5, CHSK Cr, N-NH 4+, P celk. a saprobní index zoobentosu

Téměř 91 % Jihočechů bylo napojeno na vodovod.

V roce 2025 bylo v Jihočeském kraji z vodovodů pro veřejnou potřebu zásobováno pitnou vodou více než 593 tisíc obyvatel, což představovalo meziroční nárůst o 0,4 %. Podíl obyvatel napojených na veřejný vodovod dosáhl 90,9 % z celkového počtu obyvatel kraje. V mezikrajském srovnání se jednalo o třetí nejnižší hodnotu, což je zapříčiněno zejména rozdrobenou sídelní strukturou kraje a technickými možnostmi budování této infrastruktury. Celková délka vodovodní sítě dosáhla 6 792 km a počet vodovodních přípojek přesáhl 163 tisíc.

Vodohospodáři v kraji vyrobili celkem 36,1 mil. m³ pitné vody.

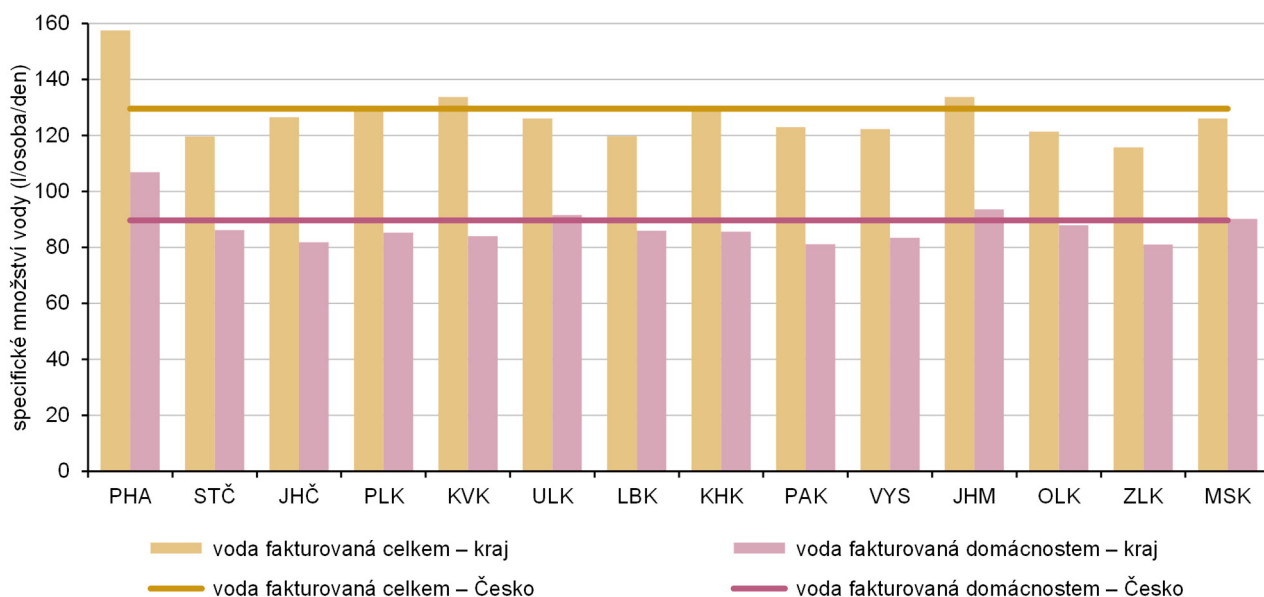
Vodohospodářská zařízení v kraji vyrobila v roce 2025 celkem 36,1 mil. m³ pitné vody, což představovalo meziroční nárůst o 5,7 %. Podzemní voda se na celkovém množství vyrobené pitné vody podílela 40,3 %. Z celkového množství vyrobené vody určené k realizaci (32,9 mil. m³) bylo fakturováno 27,4 mil. m³ vody, z toho fakturace pro domácnosti činila 64,6 %.

Domácnostem bylo celkem fakturováno 17,7 mil. m³ pitné vody, meziročně o 2,7 % více. Necelých 17 % vody určené k realizaci nebylo v kraji v roce 2025 fakturováno, z tohoto množství připadalo více než 83 % na ztráty v trubní síti.

Množství fakturované vody meziročně vzrostlo.

V roce 2025 dosáhlo na jihu Čech specifické množství fakturované vody celkem 126,5 l/os./den, tedy o 3 litry méně, než činil republikový průměr (129,5 l/os./den). Meziročně vzrostlo celkové množství fakturované vody v kraji o 0,6 l/os./den.

Graf 4.8 Specifické množství fakturované vody podle krajů v roce 2025

Zdroj: Ministerstvo zemědělství

Množství vody fakturované domácnostem se meziročně zvýšilo.

Specifické množství vody fakturované domácnostem v Jihočeském kraji dosáhlo v roce 2025 hodnoty 81,8 l/os./den. Oproti roku 2024 se zvýšilo o 2,1 l/os./den. Republikový průměr činil 89,7 l/os./den. V mezikrajském srovnání vykázal Jihočeský kraj třetí nejnižší specifické množství vody fakturované domácnostem.

V domech napojených na kanalizaci bydlelo 85 % Jihočechů.

Na kanalizační síť bylo v roce 2025 v Jihočeském kraji napojeno 85,0 % obyvatel, tedy celkem 554,6 tis. osob. Z nich téměř 80 % žilo v domech napojených na kanalizaci ústící do čistíren odpadních vod (ČOV). Kanalizační síť v kraji měřila

4 098 km a zahrnovala 142,7 tis. přípojek. V jejich počtu se Jihočeský kraj zařadil na čtvrté místo mezi kraji.

Množství fakturované odpadní vody meziročně kleslo.

Celkové množství fakturovaných odpadních vod vypouštěných do kanalizace činilo 33,8 mil. m³, meziročně o 77 tis. m³ méně. Z tohoto objemu připadalo 17,7 mil. m³ na vody splaškové a 10,2 mil. m³ na vody průmyslové a ostatní. Podíl čištěných odpadních vod z vod vypouštěných do kanalizace představoval 96,6 %.

Počet ČOV v kraji byl druhý nejvyšší po Středočeském kraji.

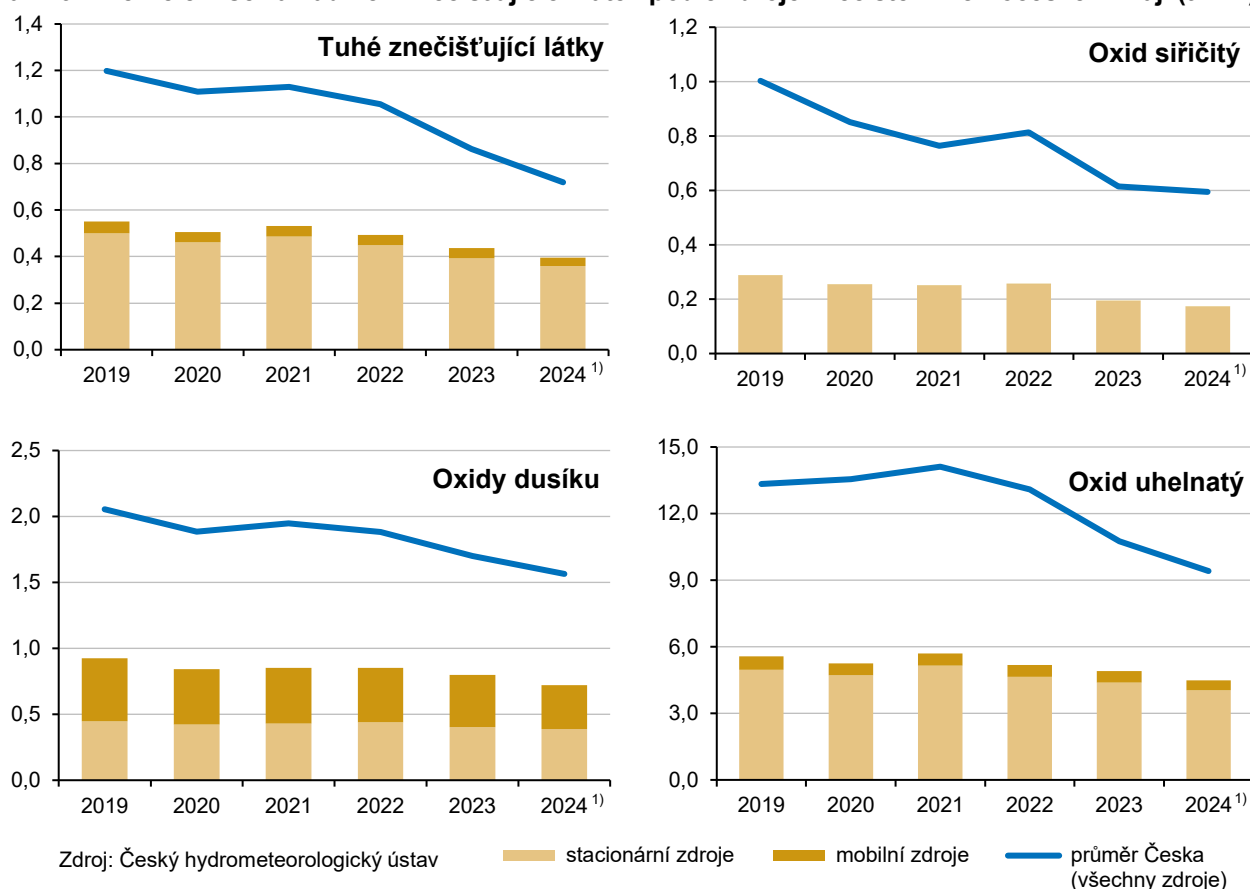
V roce 2025 bylo v Jihočeském kraji v provozu 465 čistíren odpadních vod (ČOV), meziročně o 12 více. Počtem ČOV se Jihočeský kraj zařadil na druhé místo mezi kraji, a to hned za kraj Středočeský. Celková kapacita ČOV činila 401,8 tis. m³/den. Celkem u 18,1 % ČOV docházelo k dalšímu odstraňování dusíku (84) a u 14,4 % probíhalo další odstraňování dusíku a fosforu (67). Objem kalů vyprodukovaných provozem ČOV činil 9,2 tis. tun sušiny. Nejčastěji se kaly zneškodňovaly pomocí přímé aplikace a rekultivace (50,5 %) a kompostováním (48,5 %).

Emise

Podíl na znečištění ovzduší mají zejména antropogenní zdroje.

Důležitou složkou životního prostředí je ovzduší, které je nezbytné pro život. Jeho ochrana spočívá v předcházení znečišťování a ve snižování úrovně již existujícího znečištění. Na znečištění ovzduší mají podíl jak antropogenní (vyvolané lidskou činností), tak přírodní zdroje. Mezi nejvýznamnější antropogenní zdroje znečištění pak patří především lokální topeniště (zejména spalování pevných paliv), silniční doprava, průmysl, energetika a zemědělství.

Graf 4.9 Měrné emise základních znečišťujících látek podle zdroje znečištění v Jihočeském kraji (t/km²)

Ovzduší na jihu Čech patří dlouhodobě k nejčistším.

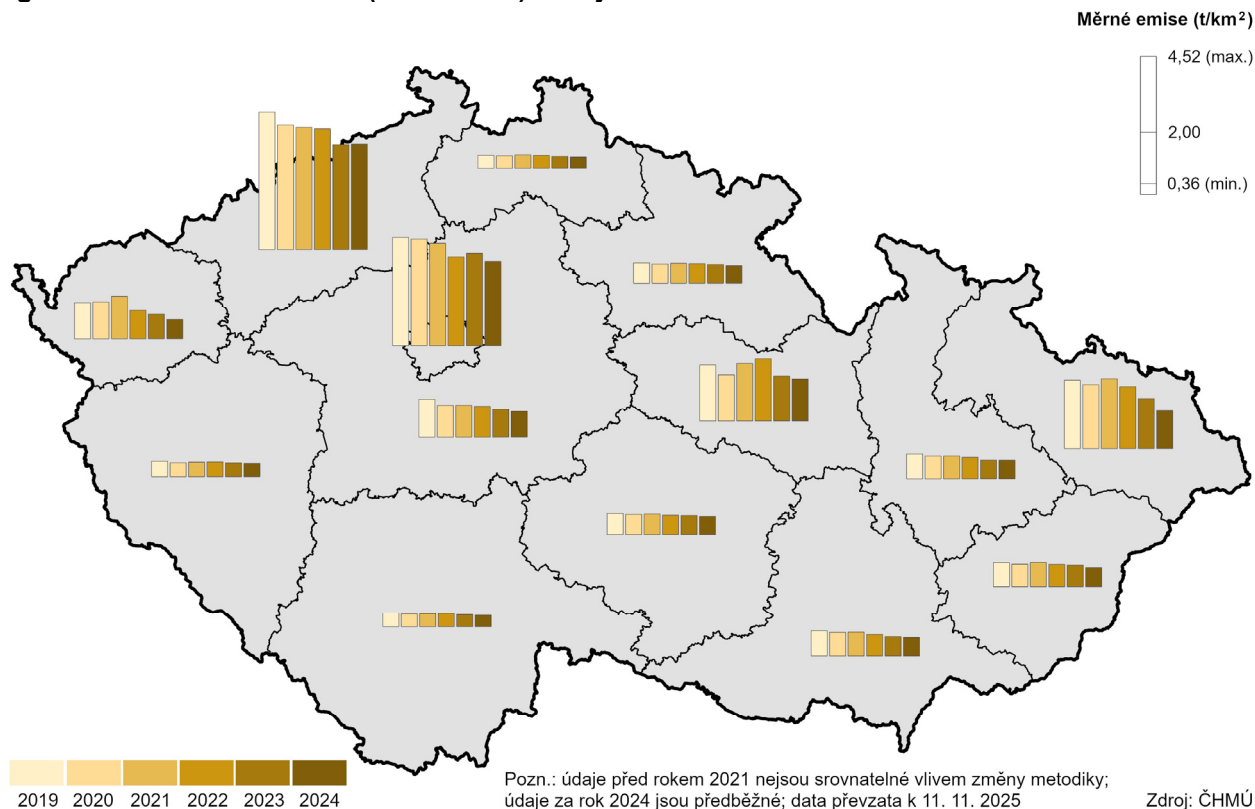
Jižní Čechy se z hlediska kvality ovzduší dlouhodobě řadí k nejčistším oblastem Česka. Krajské bilance emisí do roku 2020 nejsou zcela srovnatelné s údaji za období od roku 2021 z důvodu změny metodiky pro výpočet emisí z vytápění domácností (REZZO 3). Přesto je zřejmé, že emise základních znečišťujících látek (REZZO 1–4) se v letech 2005–2024 výrazně snížily.

Měrné emise tuhých znečišťujících látek poklesly od roku 2005 o 39,0 % a měrné emise oxidů dusíku o 42,3 %; v roce 2024 vykázal kraj v obou případech nejnížší hodnoty mezi kraji Česka. Druhé nejnížší byly v mezikrajském srovnání měrné emise oxidu uhelnatého, které byly oproti roku 2005 nižší o 28,3 %. Nejvýraznější pokles zaznamenaly v letech 2005–2024 měrné emise oxidu siřičitého, jejichž hodnota se snížila o 81,8 %. Přesto Jihočeský kraj obsadil v mezikrajském srovnání až třetí nejnížší pozici.

Významným zdrojem emisí oxidů dusíku byly mobilní zdroje znečištění.

Při bližším pohledu na jednotlivé znečišťující látky je patrné, že v kraji dlouhodobě převažovaly stacionární zdroje znečištění (REZZO 1–3). Výjimku představovaly oxidy dusíku, u nichž byly významným zdrojem emisí mobilní zdroje znečištění (REZZO 4), tedy zejména silniční, železniční, lodní a letecká doprava. V letech 2005–2019 pocházela většina emisí oxidů dusíku z mobilních zdrojů, po roce 2020 již začaly převažovat zdroje stacionární.

Ktg 4.5 Emise oxidů dusíku (REZZO 1–3) v krajích v letech 2019–2024

Odpady

Celkové množství odpadu v kraji meziročně vzrostlo,...

V Jihočeském kraji bylo v roce 2024 vyprodukováno celkem 2 118,3 tis. tun odpadu, což představovalo meziroční nárůst o 245,6 tis. tun (+13,1 %). Na celorepublikové produkci odpadu se kraj podílel 5,3 %. V průměru na jednoho jihočeského obyvatele připadalo 3 243 kg odpadu. Tato hodnota byla v mezikrajském srovnání šestá

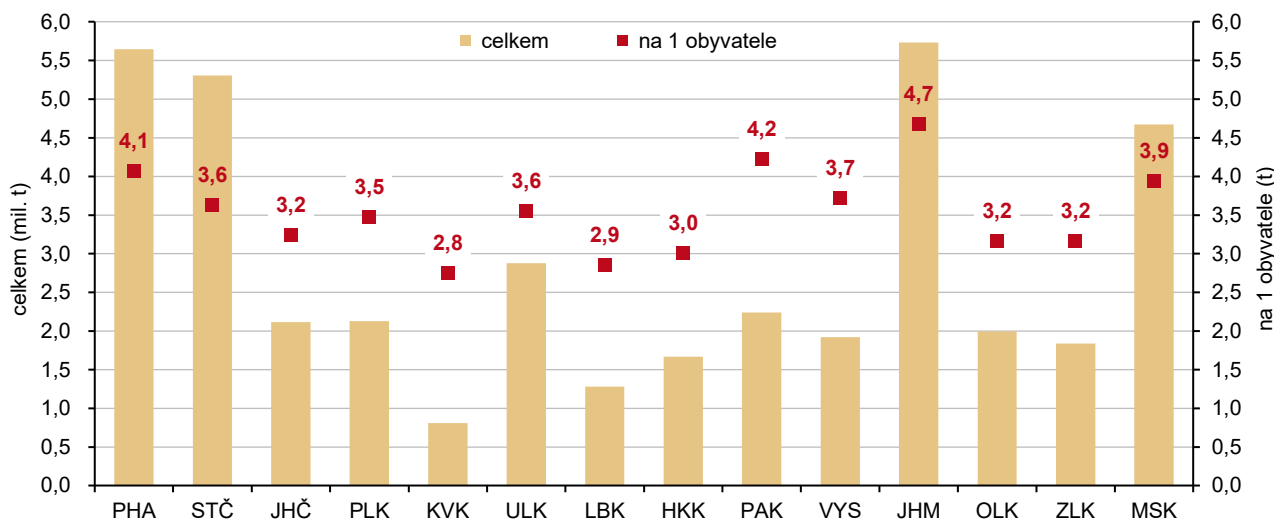
nejnižší. Nejméně odpadu vzniklo v Karlovarském kraji, a naopak nejvíce v kraji Jihomoravském.

V období let 2017–2024 byla v Jihočeském kraji nejvyšší produkce odpadu zaznamenána v roce 2020, kdy dosáhla 2 447,0 tis. tun (3 801 kg/obyv.). Naopak nejnižší množství odpadu bylo vyprodukováno v roce 2017 (1 869,2 tis. tun), přičemž na jednoho obyvatele připadalo 2 924 kg odpadu. Druhý nejnižší objem produkce vykázal kraj v roce 2023 (1 872,7 tis. tun), když na jednoho obyvatele připadalo pouze 2 863 kg odpadu – nejméně za celé sledované období.

...avšak množství nebezpečného odpadu pokleslo.

V Jihočeském kraji bylo v roce 2024 vyprodukováno 66,3 tis. tun nebezpečného odpadu, který se na celkové produkci odpadu v kraji podílel 3,1 %. Ve srovnání s předchozím rokem se množství vyprodukovaného nebezpečného odpadu snížilo o 21,9 %, oproti roku 2020 dokonce o 55,3 %. V období let 2017–2024 bylo nejvíce nebezpečného odpadu vyprodukováno právě v roce 2020 (148,2 tis. tun), což odpovídalo 230 kg na jednoho obyvatele kraje. Naopak v roce 2024 připadalo na jednoho jihočeského obyvatele pouze 101 kg nebezpečného odpadu. Tato hodnota byla v mezikrajském srovnání druhá nejnižší.

Graf 4.10 Produkce odpadů podle krajů v roce 2024

Produkce komunálního odpadu na jihu Čech meziročně vzrostla o 9,6 %.

V Jihočeském kraji bylo v roce 2024 vyprodukováno 363,4 tis. tun komunálního odpadu, který se na celkové produkci odpadu v kraji podílel 17,2 %. Meziročně se produkce komunálního odpadu zvýšila téměř ve všech krajích, pouze v Královéhradeckém kraji a v Praze se snížila. Na jihu Čech bylo vyprodukováno o 31,9 tis. tun více než v předchozím roce (+9,6 %), oproti roku 2017 činil nárůst 14,7 %. Právě v roce 2017 bylo v kraji v rámci období let 2017–2024 vyprodukováno nejméně komunálního odpadu (316,8 tis. tun), když na jednoho obyvatele připadalo 496 kg. V následujících letech se produkce komunálního odpadu v přepočtu na 1 obyvatele pohybovala již pouze nad hranicí 500 kg, přičemž nejvyšší byla v roce 2020, kdy dosáhla 560 kg. Druhé nejvyšší hodnoty bylo dosaženo v roce 2024 (556 kg/obyv.). Přesto bylo množství komunálního odpadu na jednoho obyvatele v roce 2024 na jihu Čech ve srovnání s ostatními kraji až páté nejvyšší.